

**KURAMDAN UYGULAMAYA
İLKOKUL EĞİTİMİNDE
YENİLİKÇİ ÖĞRENME
VE ÖĞRETİM**

Editörler

Dr. Öğretim Üyesi Kamil Arif KIRKIÇ
Doç. Dr. Hatice VATANSEVER BAYRAKTAR

 EFEAKADEMi

Kuramdan Uygulamaya İlkokul Eğitiminde Yenilikçi Öğrenme ve Öğretim

Editör: Kamil Arif KIRKIÇ
ORCID (0000-0002-8902-437X)

Editör: Hatice VATANSEVER BAYRAKTAR
ORCID (0000-0002-0458-3405)

E-ISBN: 978-625-7601-41-2

ISBN: 978-625-7601-40-5

1. Baskı: Mayıs 2021

Bu eserin; yayın, satış ve kopyalama hakları EFE AKADEMİ'ye aittir.

KÜTÜPHANE KARTI

Kuramdan Uygulamaya İlkokul Eğitiminde Yenilikçi Öğrenme ve Öğretim
KIRKIÇ, Kamil Arif - VATANSEVER BAYRAKTAR, Hatice
1. Basım, 302 s., 160 x 240 mm. Kaynakça var, Dizin yok.

Dizgi: İsa Burak GÜNGÖR (burakgungor@efeakademi.com)

Kapak Tasarım: Duygu DÜNDAR (dundar.duygu@gmail.com)

Sertifika No: 43370

Matbaa Sertifika No: 43370

Efe Akademi Yayınevi

Yıldız Teknik Üniversitesi Davutpaşa Kampüsü Esenler / İSTANBUL

0212 482 22 00

www.efeakademi.com

Matbaa Adres:

Ofis2005 Fotokopi ve Büro Makineleri San. Tic. Ltd. Şti.

Yıldız Teknik Üniversitesi Davutpaşa Kampüsü Esenler / İSTANBUL

0212 483 13 13

www.ofis2005.com

ÖNSÖZ

Çocukların toplumun bireyleri olarak yetiştirilmelerinde okulların önemi giderek artmaktadır. Okulların, çocukların ve gençlerin eğitim almalarında sağladığı katkı okullardan uzak kalan çocuklar ve gençlerin yaşadıkları hayat boyu süren yoksunluklarla görülmektedir. Ayrıca, farklı sebeplerle toplumdaki çocukların ve gençlerin bir kısmının eğitimden mahrum kalmasının ötesinde ülke genelinde yerel veya dünya çapında küresel olarak yaşanan krizler, toplum açısından okulların ne kadar gerekli kurumlar olduğunu göstermektedir. Bir ülkede 2019 yılında belirmeye başlayan ve 2020 yılında hızla yayılarak tüm ülkeleri küresel olarak etkileyen Covid-19 salgını çocukların ve gençlerin okulöncesi okullarından üniversiteye kadar olan tüm kademelerde okullardan uzak kalmasına sebep olmuştur.

Dünya genelinde tüm ülkelerde eğitim kademelerinin zorunlu olması, ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Ancak gelişmiş ülkelerin tamamına yakınında temel eğitim (İlkokul eğitimi) farklı sürelerde de olsa tüm çocuklar için zorunlu olan bir eğitim kademesidir. Özellikle ülkenin tüm çocuklarının eğitime katıldıkları okul düzeyi olan ilkokullar, öğrencileri bir üst eğitim kurumuna hazırlamaktadır. Bu işleve ek olarak ilkokullar hayata dair, okula dair ilk bilgi ve becerileri öğrencilerin kurumsal bir yapıda kazanmaya başladıkları kurumlardır.

“Kuramdan Uygulamaya İlkokul Eğitiminde Yenilikçi Öğrenme ve Öğretim” kitabının amacı; ilkokullarda gerçekleştirilen öğrenme ve öğretim süreçlerini farklı ve yenilikçi bir bakış açısıyla, anadil öğretiminden fen öğretimine kadar, sosyal bilgiler öğretiminden matematik öğretimine kadar ilkokul öğretim süreçlerinin açıklanmasıdır. Kitabın ilkokul öğrenme ve öğretme süreçleri ile ilgili araştırma yapacak kişilere, uygulayıcı öğretmenlere ve öğretmen adaylarına destek olacağı beklenmektedir.

İlkokul düzeyinde çalışan araştırmacılara ve uygulayıcılara güncel bilgileri kazandırması hedeflenen bu kitapta dokuz bölüm bulunmaktadır.

Kitabın birinci bölümünde Emine Özgür Şen tarafından yazılmış olan “İlkokul Matematik Dersi Öğretim Programlarına Genel Bir Bakış” yer almaktadır. Özgür Şen tarafından ilkokul matematik öğretim programlarının gelişimi incelenmiştir. İlkokul matematik öğretim programında farklı yıllarda yapılan düzenlemeler ile ortaya çıkan değişiklikler üzerinde durulmuştur.

Ortaya çıkan değişiklikler günlük yaşam ile program ilişkisi, problem zme becerileri, matematik etkinlikleri, ğretim yaklaşımları bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimler bakımından incelenmiş ve meydana gelen değişimler kronolojik olarak sunulmuştur.

İkinci bölüm ise mer Yahşi ve Kamil Arif Kırkı tarafından yazılmış olan “İlkokul Eğitiminde Program Dışı Etkinlikler” başlıklı bölümdür. Yazarlar tarafından hazırlanan bölümde, ilkokullarda ğretim programları dışında yapılan etkinlikler tanıtılmıştır. İlkokul eğitiminde öğrencilerin öğrenmesi bakımından önemli olan program dışı etkinliklerin öğrenme-ğretim sürecindeki katkısı açıklanmaya çalışılmıştır.

nc bölüm ise Hatice Kadioğlu Ateş ve Kadriye Grdağ tarafından yapılan “İlkokula Okur Yazar Olarak Başlayan zel Yetenekliler İçin Farklılaştırma ğretimi” araştırması bulunmaktadır. Kadioğlu Ateş ve Grdağ bu bölümde özel yetenekli olarak ilkokula başlayan öğrencilerin okuryazar olma durumunu incelemiştir. Farklı edinimler ile ilkokul eğitimine başlayan özel yetenekli öğrencilerin ğretim sürecinden yararlanabilmeleri için dikkat edilmesi gereken hususlar ve sınıf ğretmenlerinin uygulayabilecekleri teknikler hakkında bilgiler paylaşılmıştır.

Dördüncü bölümde ise Hatice Vatansever Bayraktar ve Sinan Girgin tarafından yazılan “İlkokul Döneminde Türkçe ğretimi” konulu çalışma paylaşılmaktadır. Anadil ğretimi bir ülkenin çocuklarının okul hayatlarının tümünde en öncelikli konulardan biri, belki de ilkidir. İlkokul ğretmenlerinin öncelikli olarak odaklanacakları Türkçe ğretim sürecinde dikkat etmeleri gereken hususlar bu bölümde okuyucular ile paylaşılmaktadır. Yazarlar Türkçe ğretim programının amacını açıklanmış; cumhuriyetten günümüze Türkçe ğretim programlarını ayrıntılı olarak ele almışlardır. MEB 2019 Türkçe Dersi (1-8.Sınıflar) ğretim Programında dil becerileri (dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma) hakkında bilgi verilmiştir. Bölümün sonunda Türkçe ğretiminde lme ve değerlendirme konusuna değinilmiştir. Vatansever Bayraktar ve Girgin okuyuculara bilimsel yaklaşımla etkin bir Türkçe ğretimi için yol göstermektedir.

Beşinci bölümde Süleyman Aslan tarafından yazılan “İlkokul Döneminde Sosyal Bilgiler ğretimi” konulu çalışmada sosyal bilgiler ve hayat bilgisi ğretimi ile ilgili açıklamalar bulunmaktadır. Öğrencilerin toplumun bir bireyi olarak yetişmeleri için en etkin derslerden olan Hayat

Bilgisi ve Sosyal Bilgiler dersleri çerçevesinde kuramlar ve ilkeler bilimsel bir yaklaşım ile okuyuculara sunulmuştur. Sosyal Bilgiler ve Hayat Bilgisi dersleri öğretim programlarının özellikleri, programların uygulanması için kullanılacak öğretim yöntem ve teknikleri açıklanarak ilkokul sınıf öğretimi ile ilgili olan tüm paydaşlara başvuru kaynağı olacak bir bölüm yazılmıştır.

Altıncı bölüm Ayşe Işık Öner ve Hakan Akçay tarafından yazılmış olan “İlkokulda Fen Bilimleri Öğretimi” başlıklı bölümdür. İlkokul düzeyinde etkin ve başarılı bir fen bilimleri öğretimi öğrencilerin doğayı anlamaları ve kendilerini tanımları bakımından önemlidir. Işık Öner ve Akçay, yaptıkları çalışma ile ilkokul sınıf öğretmenlerine başarılı fen bilimleri dersinin yapılabilmesi için gerek duyabilecekleri temel bilgileri, teknik ve yöntemleri akıcı bir dille açıklamıştır. Ayrıca fen bilimleri öğretim programında bulunan öğrenme hedeflerinin nasıl ölçülebileceği hususunda ilkokul düzeyinde uygulayabilecekleri ölçme ve değerlendirme teknikleri de bölümde paylaşılmıştır.

Kitabın son üç bölümü ilkokuldan üniversiteye kadar öğrencilerin zorlandıkları ancak her öğrencinin kazanması gereken bilgi ve becerileri içeren Matematik Öğretimi ile ilgili olarak hazırlanmıştır.

Yedinci bölüm ise Elif Esra Arıkan ve Hasan Ünal tarafından yazılmış olan “İlkokulda Matematik Öğretimini Destekleyici Faktörler” başlıklı bölümdür. Arıkan ve Ünal ilkokul matematik öğretiminde gerek bilişsel gerekse duyuşsal alan bakımından etkili bir matematik öğretiminin gereklerini açıklamıştır. Öğrencilerin gelecekte matematik öğrenmelerini ve matematik ile ilgili meslek tercihlerine etki eden kaygı, tutum gibi kavramlar üzerinde duran yazarlar bu kavramların matematik öğretimi açısından önemini açıklamıştır. Örnekler kullanılarak, araştırmacıların ve ilkokul sınıf öğretmenlerinin matematik öğretimini iyileştirecek çalışmalar yapmalarına imkân sağlanmaktadır.

Sekizinci bölüm ise Yusuf Ergen tarafından hazırlanmış olan “İlkokul Matematiğinin Öğretiminde Farklı Bir Yaklaşım: Gerçekçi Matematik Eğitimi” başlıklı çalışmadır. Yusuf Ergen araştırmasında ilkokul düzeyinde olması gereken gerçekçi matematik öğretimi çeşitli yönleri ile açıklamaktadır. Gerçekçi matematik öğretiminin yeniden keşfetme ve modeller kullanma gibi farklı yaklaşımlar ile öğrencilerin öğrenme

düzeylerinin nasıl iyileştirilebileceği açıklanmaktadır. Matematik dersinin “Gerçekçi Matematik Öğretimi” ilkelerine göre nasıl tasarlanacağı ve uygulamaların tasarımlar çerçevesinde nasıl yapılacağı örnekler ile gösterilmektedir.

Dokuzuncu bölüm ise Gülçin Oflaz tarafından “İlkokulda Dienes İlkelerine Göre Matematik Öğretimi” konusunda yazılmış olan bölümdür. Oflaz gerçekleştirdiği çalışmasında, Zoltan Dienes tarafından ortaya konulan ilkeler çerçevesinde ilkokul matematik öğretiminin nasıl olması gerektiğini açıklamaktadır. Gülçin Oflaz, Dienes yaklaşımında matematik öğretiminde matematik alanının sanat boyutunun önemini vurguladığını ifade etmektedir. Kitabın bu bölümünde matematik öğretiminde matematik kavramlarının öğrenilmesinin gerekliliğine vurgu yapılarak, ilkokul matematik öğretiminde kullanılacak Dienes yaklaşımı ayrıntılı olarak açıklanmaktadır.

Kitabımızın ortaya çıkmasını sağlayan yazarlarımıza; temel eğitimdeki ilkokul düzeyinde kuramdan uygulamaya yenilikçi öğrenme ve öğretim konusunda böyle bir kitabın yayınlanmasına imkân tanıyan ve destek olan Efe Akademi yayınevine ve yayın kuruluna, yazarlar arasında koordinasyonu sağlayan ve kitabın en iyi haliyle çıkmasına destek olan yayınevi çalışanlarına müteşekkirimiz. Ayrıca, konuların yayına hazır hale getirilmesinde katkı sunan ve özveriyle emek veren Gülşah Kırıcı’ya, dizgide katkı sağlayan Burak Güngör’e, kapak tasarımında Duygu Dünder’a, tüm kalbimizle teşekkür ederiz. Bu zorlu süreçte destek ve fedakârlıklarını her zaman gösteren ailelerimize ve sevdiklerimize sabırlı yaklaşımları, derin anlayışları dolayısıyla minnettarız.

Araştırmacı ve sahada uygulayıcı olarak çalışan değerli akademisyenlere, öğretmenlere ve diğer tüm paydaşlara faydalı olması dileklerimizle...

Dr. Öğretim Üyesi Kamil Arif Kırkçı
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

Doç. Dr. Hatice Vatansver Bayraktar
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

Önsöz	3
Editör Özgeçmişleri.....	9
Yazar Özgeçmişleri	13

1. BÖLÜM

İlkokul Matematik Dersi Öğretim Programlarına Genel Bir Bakış.....	23
<i>Emine ÖZGÜR ŞEN</i>	

2. BÖLÜM

İlkokul Eğitiminde Program Dışı Ekinlikler.....	41
<i>Ömer YAHŞİ - Kamil Arif KIRKIÇ</i>	

3. BÖLÜM

İlkokula Okur Yazar Olarak Başlayan Özel Yetenekliler İçin Farklılaştırma Öğretimi.....	71
<i>Hatice KADIOĞLU ATEŞ - Kadriye GÜRDAĞ</i>	

4. BÖLÜM

İlkokul Döneminde Türkçe Öğretimi	111
<i>Hatice VATANSEVER BAYRAKTAR - Sinan GİRGIN</i>	

5. BÖLÜM

İlkokul Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimi	151
<i>Süleyman ASLAN</i>	

6. BÖLÜM

İlkokulda Fen Bilimleri Öğretimi	181
<i>Ayşe IŞIK ÖNER - Hakan AKÇAY</i>	

7. BÖLÜM

İlkokulda Matematik Öğretimini Destekleyici Faktörler	217
<i>Elif Esra ARIKAN - Hasan ÜNAL</i>	

8. BÖLÜM

İlkokul Matematiğinin Öğretiminde Farklı Bir Yaklaşım: Gerçekçi Matematik Eğitimi..... 237

Yusuf ERGEN

9. BÖLÜM

İlkokulda Dienes İlkelerine Göre Matematik Öğretimi..... 273

Gülçin OFLAZ